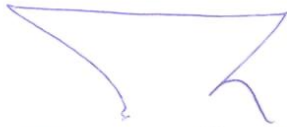

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تأیید اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع پایان‌نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه نهایی پایان‌نامه آقای محمد پورحسینی تحت عنوان "تبیین دیدگاه دیوبندی در خصوص هنر و زیبایی‌شناسی و نقد دلالت‌های آن برای فرایند تدریس و یادگیری با تأکید بر آرای زیبایی‌شناختی ابوحنیف توحیدی" را از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و پذیرش آن را برای درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می‌کنند.

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱-استاد راهنما	دکتر سیدمهدی سجادی	دانشیار	
۲-استاد مشاور	دکتر محسن ایمانی	استادیار	
۳-استاد ناظر	دکتر علیرضا صادقزاده	استادیار	
۴-استاد ناظر	دکتر اکبر رهنما	استادیار	
۵-نماینده شورای تحصیلات تکمیلی	دکتر علیرضا صادقزاده	استادیار	

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسان‌ها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عنوان پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آن‌ها متعلق به دانشگاه می‌باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می‌باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده‌ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده‌ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه‌های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته‌ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب محمد پورحسینی دانشجوی رشته تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش ورودی سال تحصیلی ۸۹-۹۰ مقطع ارشد دانشکده علوم انسانی متعهد می‌شوم کلیه نکات مندرج در آئین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین‌نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدین وسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:

تاریخ: ۱۳۹۲/۰۲/۲۵

آیین‌نامه چاپ پایان‌نامه (رساله)‌های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به این که چاپ و انتشار پایان‌نامه (رساله)‌های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیت‌های علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش‌آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می‌شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان‌نامه (رساله)ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند: «کتاب حاضر، حاصل پایان‌نامه کارشناسی ارشد محمد پورحسینی رشته تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش است که در سال ۱۳۹۱ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر سیدمهدی سجادی و مشاوره جناب آقای دکتر محسن ایمانی نائینی از آن دفاع شده است».

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه‌های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می‌تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می‌کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می‌تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می‌دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتاب‌های عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶: اینجانب محمد پورحسینی دانشجوی رشته تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش مقطع ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می‌شوم.

نام و نام خانوادگی: محمد پورحسینی

تاریخ و امضا: ۱۳۹۲/۰۲/۲۵

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره‌ی کارشناسی ارشد
رشته تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش
گرایش تعلیم و تربیت اسلامی

تبیین دیدگاه دیویی در خصوص هنر و زیبایی‌شناسی و نقد دلالت‌های آن

برای فرایند تدریس و یادگیری

با تاکید بر آرای زیبایی‌شناختی ابوحیان توحیدی.

محمد پورحسینی

استاد راهنما:

دکتر سیدمهدی سجادی

استاد مشاور:

دکتر محسن ایمانی

زمستان ۱۳۹۱

تقدیم به

خانواده خوب و مهربانم
بخصوص پدر و مادر دلسوزم

تقدیم به

همسرم که سختی‌های زندگی را
بخاطر تحصیل من
در ابتدای زندگیمان تحمل می‌کنند

و

تقدیم به

روح دایی گلم.

تشکر و قدردانی

هر کار علمی حاصل تلاش و همکاری گروهی از افراد است. لذا بر خود لازم می‌دانم از همه عزیزانی که مرا در این تحقیق یاری رساندند تشکر، و برای آن‌ها در تمامی مراحل زندگی موفقیت آرزو می‌نمایم.

از جناب آقای دکتر سیدمهدی سجادی که با روی باز و با صبر و حوصله بنده را راهنمایی فرمودند و همچنین از جناب آقای دکتر محسن ایمانی که با بزرگواری مرا مشاوره دادند و همچنین از همه اساتیدم در دانشگاه تربیت مدرس، آقایان: دکتر صادقزاده، دکتر حاتمی، دکتر فردانش و دکتر طلایی که نگاه و افق مثبت و علمی و اخلاقی تازه‌ای را بر ما گشودند، کمال تشکر دارم.

چکیده

زیبایی‌شناسی در فلسفه مورد کم‌توجهی قرار گرفته است. به تبع آن زیبایی‌شناسی در تعلیم و تربیت نیز توجه زیادی به آن نشده است. تبیین ماهیت زیبایی‌شناسی در تعلیم و تربیت انگیزه اصلی شکل‌گیری این پژوهش بوده است. در جوامع اسلامی نیز با نقصی بزرگ در فلسفه روبرو هستیم. با توجه به میراث علمی و فرهنگی غنی که از تمدن اسلامی داریم، هنوز نتوانسته‌ایم در جهان این فرهنگ بزرگ را به خوبی گسترش داده و دردناک‌تر از آن، خودمان نیز رو به میراث غربی داشته و این گنجینه به صورت دفينه‌ای کمتر گشوده شده است. این پژوهش با بررسی نظریه زیبایی‌شناختی یکی از فیلسوفان غربی، جان دیویی و یافتن دلالت‌های آن برای فرایند تدریس و یادگیری، و نقد دلالت‌های آن بر اساس اندیشه‌های زیبایی‌شناسانه یکی از اندیشمندان بزرگ اسلامی، ابوحنیفان توحیدی در پی آن است تا ذره‌ای از این اندیشه بی‌بدیل را نشان دهد. جان دیویی به عنوان یکی از فیلسوفان تعلیم و تربیت به نقش و اهمیت هنر و زیبایی‌شناسی در زندگی و تعلیم و تربیت پی‌برده است. او بر کسب تجربه زیبایی‌شناختی تأکید دارد. دیویی کل زندگی و کل فرایند تربیت را به صورت هنری و زیبایی‌شناختی می‌بیند. بنابراین تجربه تدریس و یادگیری از دید او تجربه‌ای زیبایی‌شناختی است. توحیدی در تربیت بر ایجاد چارچوب عقلی بر فعالیت‌های تربیتی، اصالت تفهیم در هنر و تعلیم و تربیت، تقدم اخلاق بر لذت، دعوت به سودبخشی از زیبایی‌های مادی و معنوی، و تقویت عشق به زیبایی به عنوان محرک و برانگیز حرکت تربیتی، تأکید بیشتری دارد. از طرف اندیشه زیبایی‌شناختی توحیدی نقدهایی بر تربیت زیبایی‌شناختی دیویی وارد است از جمله: سود نبردن از همه زیبایی‌ها؛ توجه نکردن به تفهیم عالی فراگیران؛ محتوا را برتر از فرم زیبایی‌شناختی قرار ندادن؛ دو سویه ندیدن رابطه بین اخلاق و زیبایی‌شناسی و توجه نداشتن به دین‌های آسمانی در تربیت.

کلمه‌های کلیدی: زیبایی‌شناسی، هنر، جان دیویی، ابوحنیفان توحیدی، نقد، فرایند تدریس و یادگیری.

فصل اول: مقدمه و کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه	۲
۲-۱ بیان مسئله	۴
۳-۱ اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق	۱۱
۴-۱ سؤالات پژوهش	۱۳
۵-۱ اهداف تحقیق	۱۳
۶-۱ روش انجام تحقیق	۱۴
۷-۱ مفاهیم کلیدی	۱۵
۱-۷-۱ پراگماتیسم	۱۵
۲-۷-۱ تجربه	۱۶
۳-۷-۱ هنر و زیبایی‌شناسی	۱۷
۴-۷-۱ فرایند تدریس و یادگیری	۱۸
۵-۷-۱ جان دیویی	۲۰
۶-۷-۱ ابوحنیان توحیدی	۲۰

فصل دوم: مبانی نظری تحقیق و پیشینه پژوهشی آن

۲-۱ مقدمه	۲۲
۲-۲ شاخه‌های فلسفه	۲۲
۲-۳ هستی‌شناسی دیویی	۲۳
۲-۴ شناخت‌شناسی دیویی	۲۳
۲-۵ ارزش‌شناسی دیویی	۲۴
۲-۶ اخلاق از دید دیویی	۲۵
۲-۷ انسان‌شناسی توحیدی	۲۵
۲-۸ معرفت‌شناسی توحیدی	۲۶
۲-۹ ارزش‌شناسی توحیدی	۲۶
۲-۱۰ تاریخ هنر و زیبایی‌شناختی	۲۷
۲-۱۰-۱ آغاز اندیشه نظام‌وار هنر	۲۸
۲-۱۰-۲ قرون وسطی	۲۸
۲-۱۰-۳ عصر رنسانس	۲۹
۲-۱۰-۴ عصر روشنگری ؛ عقل‌گرایی دکارتی	۲۹
۲-۱۰-۵ نظریه‌های اختصاصی‌تر برای هنر	۲۹

۳۰ ۶-۱۰-۲ تحولات قرن بیستم
۳۱ ۱-۶-۱۰-۲ طبیعت‌گرایی جان دیویی
۳۲ ۱۱-۲ هنر در دیدگاه دیویی
۳۳ ۱-۱۱-۲ دیویی و نگاه پست‌مدرنانه به هنر و زیبایی
۳۳ ۱۲-۲ هنر و زیبایی‌شناسی از دیدگاه اسلام
۳۴ ۱۳-۲ زیبایی‌شناسی توحیدی
۳۴ ۱-۱۳-۲ خودشناسی مقدمه زیبایی‌شناسی
۳۵ ۲-۱۳-۲ زیبایی مادی و زیبایی مطلق
۳۵ ۳-۱۳-۲ زیبایی؛ سود مادی و معنوی
۳۶ ۴-۱۳-۲ شناخت زیبایی
۳۶ ۵-۱۳-۲ عقل معیار زیبایی
۳۷ ۶-۱۳-۲ آفرینش هنری
۳۸ ۷-۱۳-۲ صورت حسی و عقلی
۳۸ ۸-۱۳-۲ رابطه فرم و محتوا نزد توحیدی
۳۹ ۹-۱۳-۲ تخیل نزد ابوحنیفان توحیدی
۳۹ ۱۰-۱۳-۲ ذوق زیبایی‌شناختی

۴۰	پیشینه پژوهشی	۱۴-۲
	فصل سوم: تبیین دیدگاه جان دیویی در خصوص هنر و زیبایی‌شناسی و دلالت‌های آن برای فرایند تدریس و یادگیری	
۴۵	مقدمه	۱-۳
۴۵	هنر و زیبایی‌شناسی در دیدگاه دیویی	۲-۳
۴۵	فلسفه‌های غیرزیباشناسانه در نگاه جان دیویی	۱-۲-۳
۴۸	تجربه زیبایی‌شناختی	۲-۲-۳
۴۹	تجربه واحد؛ تجربه‌ای زیبایی‌شناختی	۳-۲-۳
۴۹	تجربه هنری در مقابل شیء هنری	۴-۲-۳
۴۹	تجربه‌های روزمره؛ به مثابه تجربه‌ای زیبایی‌شناختی	۵-۲-۳
۵۰	عوامل بازدارنده و مخالف تجربه روزمره	۱-۵-۲-۳
۵۰	انتقاد از کسانی که احساس را خوار می‌شمارند	۱-۱-۵-۲-۳
۵۰	انتقاد از تفکر بخش‌بندی‌کننده مدرن	۲-۱-۵-۲-۳
۵۱	انتقاد از نظریه‌پردازهای زیبایی‌شناختی	۳-۱-۵-۲-۳
۵۱	دیدگاه موزه‌مدار؛ مخالف تجربه روزمره	۴-۱-۵-۲-۳
۵۲	پیوستگی‌ها در مقابل دوگانگی‌ها	۶-۲-۳

.....	۳-۲-۱-۶-۱ تقابل‌ها	۵۲
.....	۳-۲-۱-۶-۱-۱ متافیزیک اکثریت / متافیزیک اقلیت	۵۲
.....	۳-۲-۱-۶-۲ هنر اکثریت (پاپ، نازل) / هنر اقلیت (فرهیخته، فاخر)	۵۳
.....	۳-۲-۱-۶-۳ چیزهای مادی / چیزهای اثیری	۵۳
.....	۳-۲-۱-۶-۴ هنر سودمند / هنر زیبا	۵۴
.....	۳-۲-۶-۲ طبقه‌بندی یا غیرقابل طبقه‌بندی بودن هنر	۵۵
.....	۳-۲-۷ عمل بیان؛ آفرینشی هنری	۵۵
.....	۳-۲-۸ عین بیانگر (محصول بیانگر) زیبایی‌شناختی	۵۶
.....	۳-۲-۹ ماده و فرم زیبایی‌شناختی	۵۶
.....	۳-۲-۱-۹ عناصر و ویژگی‌های فرم زیبایی‌شناختی	۵۶
.....	۳-۲-۲-۹ عدم جدایی فرم و ماده از یکدیگر	۵۷
.....	۳-۲-۳-۹ سیر و تاریخ طبیعی فرم گشتن یک چیز	۵۸
.....	۳-۲-۱۰ ریتم محصول هنری و ریتم کار هنری	۵۸
.....	۳-۲-۱۱ ماده مشترک هنرها	۵۹
.....	۳-۲-۱۲ نقد و ادراک	۵۹
.....	۳-۲-۱۱۲ نقد قضایی	۵۹

۶۰ ۲-۱۲-۳ نقد تأثرگرایانه
۶۰ ۳-۱۲-۲ نقد به مثابه داوری
۶۱ ۱۳-۲-۳ تعامل زمینه اجتماعی، فرهنگ، علم و تمدن با هنر
۶۲ ۱۴-۲-۳ رابطه زیبایی‌شناسی با عقلگرایی
۶۲ ۱-۱۴-۲-۳ عدم تقابل علم و تفکر با هنر
۶۳ ۲-۱۴-۲-۳ تمایز بین اعلام و بیان هنری
۶۴ ۳-۱۴-۲-۳ تجربه تخیلی آگاهانه
۶۴ ۴-۱۴-۲-۳ منزلت والای امر زیبا
۶۵ ۱۵-۲-۳ عوامل انسانی و روان‌شناسی در تجربه زیبایی‌شناختی
۶۶ ۱۶-۲-۳ رابطه زیبایی‌شناسی با دین و معنویت
۶۷ ۱۷-۲-۳ رابطه زیبایی‌شناسی با اخلاق
۶۸ ۳-۳ دلالت‌های دیدگاه زیبایی‌شناختی جان دیویی برای فرایند تدریس و یادگیری
۶۸ ۱-۳-۳ فرایند تدریس و یادگیری به مثابه تجربه‌ای زیبایی‌شناختی
۷۱ ۲-۳-۳ رابطه علم و هنر در فرایند تدریس و یادگیری
۷۵ ۳-۳-۳ تدریس واحد؛ تجربه‌ای زیبایی‌شناختی
۷۶ ۴-۳-۳ تعامل فراگیر با مربی و محتوا

۷۷ ۵-۳-۳ پرهیز از تقابل‌ها در تدریس
۷۹ ۶-۳-۳ پیوند هنر با امور روزمره
۷۹ ۱-۶-۳-۳ تعلیم و تربیت مانع تعلیم و تربیت
۷۹ ۲-۶-۳-۳ اتصال تدریس و یادگیری با امور روزمره
۸۱ ۳-۶-۳-۳ همبستگی زندگی اجتماعی با فرایند تدریس و یادگیری
۸۲ ۱-۳-۶-۳-۳ نقش مثبت فرهنگ‌های دیگر بر فرهنگ ما
۸۲ ۷-۳-۳ عوامل مشترک روان‌شناسی و زیبایی‌شناسی
۸۳ ۱-۷-۳-۳ اتحاد حس و عقل
۸۳ ۲-۷-۳-۳ اتحاد عاطفه و عمل
۸۴ ۳-۷-۳-۳ اتحاد هنر و سنت
۸۵ ۴-۷-۳-۳ همپوشانی زمان‌ها و توجه به حال در تربیت
۸۶ ۸-۳-۳ تجربه تخیلی در فرایند یاددهی _ یادگیری
۸۶ ۹-۳-۳ اشتغال به تدریس به مثابه کاری هنری
۸۷ ۱۰-۳-۳ نقش بازی در فرایند یادگیری
۸۹ ۱۱-۳-۳ عمل بیان در فرایند تدریس
۹۰ ۱-۱۱-۳-۳ الهام و عمل بیان برای فرایند یادگیری

- ۳-۳-۱۱-۲ عاطفه غیرمستقیم برای بیان شدن تدریس ۹۰
- ۳-۳-۱۱-۳ استفاده از محصولات بیانگر در فرایند تدریس ۹۱
- ۳-۳-۱۲ ماده و فرم زیبایی‌شناختی در فرایند تدریس ۹۳
- ۳-۳-۱۲-۱ عناصر فرم زیبایی‌شناختی در فرایند تدریس و یادگیری ۹۳
- ۳-۳-۱۲-۲ گذشته و سنت در فرم زیبایی‌شناختی ۹۵
- ۳-۳-۱۲-۳ فرم نامرئی ۹۶
- ۳-۳-۱۲-۴ عدم جدایی فرم و ماده از یکدیگر در تربیت ۹۷
- ۳-۳-۱۲-۵ توجه به زمان - مکان در تدریس ۹۷
- ۳-۳-۱۳ ریتم در تجربه یادگیری و تدریس ۹۸
- ۳-۳-۱۴ چرخه عدم یکپارچگی و بازیابی اتحاد و نظم ۹۹
- ۳-۳-۱۵ سازمان یافتگی نیرو و تدریجی بودن فهم زیبایی‌شناختی ۱۰۲
- ۳-۳-۱۶ ضرورت صداقت در هنر تدریس ۱۰۲
- ۳-۳-۱۷ اهمیت رسانه در فرایند یادگیری ۱۰۳
- ۳-۳-۱۸ بهره‌گیری از مواد گوناگون هنرها در تدریس ۱۰۴
- ۳-۳-۱۸-۱ نقش معماری در یادگیری ۱۰۴
- ۳-۳-۱۸-۲ نقش موسیقی در یادگیری ۱۰۵

-
- ۳-۳-۱۸-۳ نقش هنر ادبیات در یادگیری ۱۰۶
- ۳-۳-۱۹ رابطه هنر و زیبایی‌شناسی با اخلاق ۱۰۷
- ۳-۳-۱۹-۱ ارتباط یا عدم ارتباط هنر با اخلاق ۱۰۸
- ۳-۳-۱۹-۱-۱ نظریه‌های رابطه بین هنر و اخلاق ۱۰۹
- ۳-۳-۱۹-۲ رابطه بین هنر و اخلاق در دیدگاه دیویی ۱۱۰
- ۳-۳-۱۹-۲-۱ فراگیری اخلاق به صورت تجربه مستقیم ۱۱۱
- ۳-۳-۱۹-۲-۲ آموزش اخلاق به صورت غیرمستقیم ۱۱۲
- ۳-۳-۱۹-۳ نقش تخیل در آموزش و یادگیری اخلاق ۱۱۴
- ۳-۳-۱۹-۴ نقش اجتماع، محیط، تمدن و فرهنگ بر اخلاق ۱۱۵
- ۳-۳-۲۰ تجربه دینی ۱۱۶
- ۳-۳-۲۰-۱ استفاده از عاطفه برای دیندار کردن کودکان ۱۱۹
- ۳-۳-۲۱ نقد در تربیت ۱۲۰
- ۳-۳-۲۱-۱ مغالطه‌های بزرگ نقد زیبایی‌شناختی ۱۲۰
- ۳-۳-۲۱-۱-۱ خلط ارزش‌ها ۱۲۰
- ۳-۳-۲۱-۲ بهره‌گیری از نقد داورگونه در تدریس ۱۲۱

فصل چهارم: نقد دلالت‌های دیدگاه زیبایی‌شناختی دیویی برای فرایند تدریس و یادگیری با تأکید بر آرای
زیبایی‌شناختی ابوحیان توحیدی

- ۱-۴ مقدمه ۱۲۵
- ۲-۴ نکات مثبت زیبایی‌شناختی دیویی برای فرایند تدریس و یادگیری از دید زیبایی‌شناسی توحیدی..... ۱۲۶
- ۱-۲-۴ رهنمایدن زیبایی‌شناسی از انحصار هنر ۱۲۶
- ۲-۲-۴ توجه به امور عملی و روزمره ۱۲۷
- ۳-۲-۴ احترام به همه مذاهب و فرهنگ‌ها ۱۲۸
- ۴-۲-۴ ادبیات و تاثیر فوق العاده آن ۱۲۹
- ۵-۲-۴ نقش موسیقی در یادگیری ۱۳۱
- ۶-۲-۴ نقش تخیل در شناخت و آگاهی ۱۳۱
- ۷-۴-۴ الهام و تأمل و رابطه میان آن دو ۱۳۳
- ۸-۲-۴ صدق و کذب هنری ۱۳۴
- ۹-۲-۴ نقش زیبایی در ایجاد انگیزه درونی در متربی ۱۳۵
- ۱۰-۲-۴ قابلیت کشف هنر و زیبایی‌شناسی ۱۳۵

۳-۴ نقد آرای زیبایی‌شناختی جان دیویی برای فرایند تدریس و یادگیری بر اساس اندیشه‌های زیبایی	
شناختی ابوحنیف توحیدی.....	۱۳۶
۱-۳-۴ نقد اول؛ سود بردن از همه زیبایی‌ها.....	۱۳۶
۲-۳-۴ نقد دوم؛ تفهیم عالی فراگیران.....	۱۳۸
۳-۳-۴ نقد سوم؛ معنا و محتوا برتر از شکل و فرم زیبایی‌شناختی.....	۱۳۹
۴-۳-۴ نقد چهارم؛ عقل و وحی برتر از تجربه.....	۱۴۱
۵-۳-۴ نقد پنجم؛ تکامل ماده به سوی معنا.....	۱۴۲
۶-۳-۴ نقد ششم؛ تربیت اخلاقی زیبایی‌شناختی و تربیت زیبایی‌شناختی اخلاقی.....	۱۴۳
۷-۳-۴ نقد هفتم؛ نقد دین تجربه شده در فرایند یادگیری.....	۱۴۶
فصل پنجم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	
۱-۵ پاسخ به سوالات پژوهشی.....	۱۵۲
۱-۱-۵ پاسخ به سوال اول.....	۱۵۲
۲-۱-۵ پاسخ به سوال دوم.....	۱۵۳
۳-۱-۵ پاسخ به سوال سوم.....	۱۵۴
۲-۵ نتیجه‌گیری پایانی.....	۱۵۶

۳-۵ محدودیت‌های تحقیق.....	۱۵۸
۴-۵ پیشنهادهای.....	۱۵۸
۴-۵ ۱- پیشنهادهای کاربردی.....	۱۵۸
۴-۵ ۲- پیشنهادهای پژوهشی.....	۱۵۸
منابع و مأخذ.....	۱۶۰
الف) منابع فارسی.....	۱۶۱
ب) منابع لاتین.....	۱۷۳
Abstract	۱۷۴